

YARGITAY HUKUK GENEL KURULU

E. 2010/14-394 K. 2010/395

T. 14.7.2010

- **TAPU İPTALİ VE TESCİL (Taraflar Arasında Düzenlenmiş Belgenin İnanç Sözleşmesi Olduğu - Tarihinin Tapu Devrinden Sonraya İlişkin Bulunmasının Sonuca Etkili Olmadığı/İspat Vasıtası Olarak İleri Sürülebileceği)**
- **TAPU DEVRİ (İnanç Sözleşmesine Dayalı Tapu İptali ve Tescil - Taraflar Arasında Düzenlenmiş Belgenin İnanç Sözleşmesi Olduğu - Tarihinin Tapu Devrinden Sonraya İlişkin Bulunmasının Sonuca Etkili Olmadığı/İspat Vasıtası Olarak İleri Sürülebileceği)**
- **İSPAT VASITASI (Taraflar Arasında Düzenlenmiş Belgenin İnanç Sözleşmesi Olduğu - Tarihinin Tapu Devrinden Sonraya İlişkin Bulunmasının Sonuca Etkili Olmadığı/İspat Vasıtası Olarak İleri Sürülebileceği)**

818/m.18

ÖZET : Dava, inanç sözleşmesine dayalı tapu iptali ve tescil isteğine ilişkindir. Taraflar arasında düzenlenmiş belgenin inanç sözleşmesi olduğu, tarihinin tapu devrinden sonraya ilişkin bulunmasının sonuca etkili olmadığı, dolayısı ile ispat vasıtası olarak ileri sürülmesinde bir engel bulunmadığı kabul edilerek, dosyada mevcut deliller doğrultusunda çekişmenin esasının incelenerek bir hüküm kurulması gerekir.

DAVA : Taraflar arasındaki "tapu iptali ve tescil" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Demre Asliye Hukuk Mahkemesince davanın reddine dair verilen 09.10.2008 gün ve 2007/147 E., 2008/148 K. sayılı kararın incelenmesinin davacı vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 14. Hukuk Dairesinin 26.05.2009 gün ve 2009/4139-6415 sayılı ilamı ile;

(... Dava, inanç sözleşmesine dayalı tapu iptali ve tescil isteğine ilişkindir.

Davalı davanın reddini savunmuştur.

Mahkemece davada dayanılan 9.12.1993 günlü sözleşme tapuda devir tarihi olan 13.4.1992 tarihinden sonraki bir tarihi taşıdığından bahisle kanıtlanmayan davanın reddine karar vermiştir.

Hükmü davacı temyiz etmiştir.

İnançlı işlemler, inananın teminat oluşturmak veya yönetilmek üzere mal varlığı kapsamındaki bir şey veya hakkını, inanılana devretmesi ve inanılanın da inancın anlaşmasındaki koşullara uygun olarak inancın konusu şeyi kullanmasını, amaç gerçekleştiğinde ise belirlenen şekilde inananı iade etmesini içeren işlemlerdir.

İnançlı bir işlem ile inanan, sahibi olduğu bir mülkiyet veya alacak hakkını inanılana kazandırıcı bir işlemle devretmekte ancak borçlandırıcı bir sözleşme ile de onu bazı yükümlülükler altına sokmaktadır.

İnançlı işlemin taraflarını, inanan ve inanılan oluşturur. Bir hakkı ya da nesneyi, güvendiği bir kişiye inancın olarak devreden kimseye "inanan" adı verilir. Devredilen hak veya nesneyi, kendisine ait bir hak olarak kendi yararına, doğrudan doğruya ve dolaylı olarak kullanan kişiye de "inanılan" denir. İnananın, inanılana inancın olarak kazandırdığı hak ya da nesne ise "inancın konusu şey" olarak nitelenir. İnançlı bir işlemde, kazandırıcı işlemin tarafları ile borç doğuran anlaşmanın tarafları aynıdır.

İnançlı işlemde inanılan, hakkını kullanırken kararlaştırılan koşullara uymayı, amaç gerçekleşince veya süre dolunca hak veya nesneyi tekrar inananı (veya onun gösterdiği üçüncü kişiye) devretmeyi yüklenmektedir. İnançlı işlem, kazandırmayı yapan kişiye yani inananı belirli şartlar

gerçekleşince, kazandırmanın iadesini isteme hakkı sağlayan bir sözleşmedir. Bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde bunun dava yoluyla hükmen yerine getirilmesi istenebilir.

İnanç sözleşmeleri kaynağını Borçlar Kanununun 18.maddesi ile 5.2.1947 tarihli ve 20/6 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararından alır. Sözü edilen bu karar uyarınca inanç ilişkisinin ancak, yazılı delille kanıtlanabilir. Bu yazılı delil, tarafların getirecekleri ve onların imzalarını taşıyan bir belge olmalıdır. Kısaca, inanç ilişkisinin varlığını kabul edebilmek için yazılı bir sözleşmenin açıklanan nitelikte bir yazılı delil bulunmasa da, yanlar arasındaki uyuşmazlığın tümünü kanıtlamaya yeterli sayılmamakla beraber bunun vukuuna delalet edecek karşı tarafın elinden çıkmış (inanılan tarafından el ile yazılmış fakat imzalanmamış olan bir senet veya mektup, daktilo veya bilgisayarla yazılmış olmakla birlikte inanılanın parafını taşıyan belge, usulüne uygun onanmamış parmak izli veya mühürlü senetler gibi) yazılı delil başlangıcı niteliğinde bir belgenin varlığı aranır. Yazılı delil başlangıcı niteliğinde belge varsa HUMK'nun [292](#).maddesi uyarınca inanç sözleşmesi "tanık" dahil her türlü delille ispat edilebilir.

Bu genel açıklamalardan sonra somut olaya gelince;

İmza ve içeriği konusunda taraflar arasında uyuşmazlık bulunmayan 9.2.1993 tarihli belge inanç sözleşmesinin varlığını kabul etmeye yeterlidir. Bu belgenin aktin yapıldığı 13.4.1992 tarihinden sonra düzenlenmesinin bir önemi yoktur. Çünkü 5.2.1947 tarihli ve 20/6 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararında böyle bir kısıtlama bulunmamaktadır.Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararının yorum yolu ile genişletilerek bir taraf aleyhine durum yaratılması da İçtihadı Birleştirme Kararı ile amaçlanan sonuca uygun düşmez.

Mahkemece mevcut deliller doğrultusunda çekişmenin esası incelenerek bir hüküm kurulması gerekirken yazılı gerekçe ile davanın reddi doğru görülmemiş, bu sebeple kararın bozulması gerekmiştir...)

Gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda, mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Hukuk Genel Kurulunca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

KARAR : Dava, inanç sözleşmesine dayalı tapu iptali ve tescil isteğine ilişkindir.

Davacı vekili, müvekkilinin 1090 parsel no.lu taşınmazda 700 m²'lik kısmını kendi üzerinde bırakıp kalan bölümünü davalıya satmak için anlaştığını, tapuda ifraz işlemi o anda yapılamadığı için tarafların kendi aralarında yazılı bir inanç sözleşmesi yaparak, taşınmazın tamamının davalıya tapudan devrinin yapılacağını, fakat 700 m²'lik kısmın satışa konu olmayıp davacıya ait olduğunu, ileride ifraz işlemi mümkün olduğunda 700 m²'lik taşınmazın tapusunun satıcı davacıya iade edeceğinin kararlaştırıldığını belirterek, 1090 parsel no.lu taşınmazdaki davalı adına kayıtlı tapu hissesinin 700 m²'lik arzi bölümüne isabet eden 700/4730 m²'lik hissesinin iptali ile davacı adına tapuya tesciline karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Mahkemece; taraflar arasında yapılan inanç sözleşmesinin en geç resmi senedin yapıldığı tarihe kadar yapılması gerektiği, olayda ise bu tarihten sonra taraflar arasında yazılı sözleşme yapıldığı, söz konusu belgenin inançlı belge olarak kabulünün mümkün olmadığı gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiştir.

Özel Dairece; hüküm yukarıda açıklanan nedenlerle bozulmuş; yerel mahkemece ilk kararda direnilmiş, direnme kararı davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

Açıklanan maddi olgu, bozma ve direnme kararlarının kapsamı itibariyle Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; taraflar arasındaki satış işleminin tapuda 13.04.1992 tarihinde gerçekleşmesi, inanlı işleme konu belgenin satış işleminden sonra 09.02.1993 tarihinde düzenlenmesi karşısında, bu belgenin inanç sözleşmesi olarak kabul edilip edilemeyeceği, görülmekte olan davada ispat vasıtası olarak değer verilip verilemeyeceği noktasında toplanmaktadır.

Uyuşmazlığın esasının incelenmesine geçilmeden önce, konuya ilişkin yasal düzenlemelerin irdelenmesinde fayda bulunmaktadır.

Bilindiği üzere; inanç sözleşmesi, inananla inanılan arasında yapılan, onların hak ve borçlarını belirleyen, inanlı muamelenin sona erme sebeplerini ve devredilen hakkın, inanılan tarafından inanana geri verme (iade) şartlarını içeren borçlandırıcı bir muameledir. Bu sözleşme, taraflarının hak ve borçlarını kapsayan bağımsız bir akit olup, alacak ve mülkiyetin naklinin hukuki sebebini teşkil eder.

İnanlı işlemin taraflarını, inanan ve inanılan oluşturur. Bir hakkı ya da nesneyi, güvendiği bir kişiye inanlı olarak devreden kimseye "inanan" adı verilir. Devredilen hak veya nesneyi, kendisine ait bir hak olarak kendi yararına, doğrudan doğruya ve dolaylı olarak kullanan kişiye de "inanılan" denir. İnananın, inanılana inanlı olarak kazandırdığı hak ya da nesne ise "inanç konusu şey" olarak nitelenir. İnanlı bir işlemde, kazandırıcı işlemin tarafları ile borç doğuran anlaşmanın tarafları aynıdır.

İnanlı işlemde inanılan, hakkını kullanırken kararlaştırılan koşullara uymayı, amaç gerçekleşince veya süre dolunca hak veya nesneyi tekrar inanana (veya onun gösterdiği üçüncü kişiye) devretmeyi yüklenmektedir. İnanlı işlem, kazandırmayı yapan kişiye yani inanana belirli şartlar

gerçekleşince, kazandırmanın iadesini isteme hakkı sağlayan bir sözleşmedir. Bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde bunun dava yoluyla hükmen yerine getirilmesi istenebilir.

Taraflar böyle bir sözleşme ve buna bağlı işlemle genellikle, teminat teşkil etmek veya idare olunmak üzere, mal varlığına dahil bir şey veya hakkı, aynı amacı güden olağan hukuki muamelelerden daha güçlü bir hukuki durum yaratarak, inanılana inançlı olarak kazandırmak için başvururlar.

Diğer bir anlatımla, bu işlemle borçlu, alacaklısına malını rehin edecek, yani yalnızca sınırlı aynı bir hak tanıyacak yerde, malının mülkiyetini geçirerek rehin hakkından daha güçlü, daha ileri giden bir hak tanır.

Sözleşmenin ve buna bağlı temlikin, değinilen bu özellikleri nedeniyle, taşınmazı inanç sözleşmesi ile satan kimsenin artık sadece, ödünç almış olduğu parayı geri vererek taşınmazını kendisine temlik edilmesini istemek yolunda bir alacak hakkı; taşınmazı, inanç sözleşmesi ile alan kimsenin de borcun ödenmesi gününe kadar taşınmazı başkasına satmamak ve borç ödenince de geri vermek yolunda bir borcu kalmıştır.

Diğer bir bakış açısıyla taşınmazın mülkiyeti inanılana (alacaklıya) geçmiştir. Taşınmazda inanarak satanın (borçlu) mülkiyet hakkı kalmadığı gibi, alıcının bu mülkiyet hakkı üzerinde kurulmuş olan bir rehin hakkından da söz edilemez.

Bilindiği gibi, inanç sözleşmeleri, tarafların karşılıklı iradelerine uygun bulunduğu için, onlara karşılıklı borç yükleyen ve alacak hakkı veren geçerli sözleşmelerdir (Borçlar Kanunu mad.81).

Anılan sözleşmelerde, taraflar, sözleşmenin kendilerine yüklediği hak ve borçları belirlerken, inançlı işlemin sona erme sebeplerini; devredilen hakkın inanılan tarafından inanana iade şartlarını, bu arada tabii ki süresini de belirleyebilirler. Bunun dışında, akde aykırı davranışın

yaptırımına da sözleşmelerinde yer verebilirler. Buna dair akit hükümleri de Borçlar Kanununun 19 ve 20 maddelerine aykırılık teşkil etmediği sürece geçerli sayılır.

İnanç sözleşmelerinin tarafları arasında, onların gerçek iradelerini ve akitten amaçladıklarını yansıtması bakımından geçerli olduğu; taraflarına Borçlar Kanunu çerçevesinde nispi haklarını talep etme olanağını verdiği tartışmasızdır.

Burada üzerinde durulması gereken husus, taşınmaz mallar yada şekle bağlı akitlerde, inanç sözleşmelerinin ne gibi hukuki sonuç doğuracağıdır. Diğer bir anlatımla, sözleşmede öngörülen koşulların gerçekleşmesi halinde, taşınmaz mülkiyetinin naklinin sebebini oluşturup oluşturmayacağıdır.

Bilindiği üzere, İnanç Sözleşmeleri kaynağını Borçlar Kanununun 18.maddesi ile 05.02.1947 tarihli ve 20/6 sayılı Yargıtay İnançları Birleştirme Kararından almakta, bu karar dayanak yapılmak suretiyle çözüme gidilmektedir.

Söz konusu kararda; eski hukuka göre mümkün ve geçerli olan muvazaa ve nam-ı müstear iddialarının, Medeni Kanunun yürürlüğünden sonra taşınmaz mallar hakkında dinlenip dinlenemeyeceği tartışılmıştır.

Anılan kararda; çeşitli sebep ve amaçlarla bir taşınmaz kaydına gerçek malik yerine başka bir nam ve bir sözleşmede akitlerden biri yerine üçüncü bir şahsın gösterilmesinin mümkün olduğu, bu gibi hallerde vekilin kendi namına ve müvekkili hesabına yaptığı tasarruflarda olduğu gibi hukuki bir durum veya herhangi bir maksatla üçüncü şahıslardan gerçeği gizleme gayesi güdülebileceği, "kötü niyetli ve haksız gizlemeler" dışında, belirtilen olasılıklara göre açılacak bir davanın, gerçekten, ya mevcut bir hakka dayanarak bir el değiştirme veya bir hakkın korunması niteliğini taşıyacağı; bu durumun da, temsil ve vekalet ilişkisinde, mülkiyette halefiyet esası olarak kabul

edilmiş bir husus olup, halefiyeti düzeltme amacıyla öncelikle mülkiyetin vekile aidiyeti düşünülse bile, temsil hükümlerine aykırı olduğundan bunun korunması ve devamına hükmolunamayacağı, zira Borçlar Kanununun "müvekkil vekiline karşı muhtelif borçlarını ifa edince vekilin kendi namına ve müvekkili hesabına üçüncü şahıstaki alacağı müvekkilin olur" hükmünün bu düşünceyi doğruladığı, öte yandan gerek taşınır, gerek taşınmaz mallara ilişkin olsun nam-ı müstear hadiselerinde, meselenin bir istihkak ve mülkiyet davası niteliğini geçemeyeceğinden, ne resmi senet, ne de şekil meselesinin bahse konu olamayacağı, meselenin akitte ve isimde muvazaayı kapsamına alan Borçlar Yasasının 18.maddesi kapsamında düşünülmesinin kanunun amacına uygun düşeceğine, değinildikten sonra sonuçta, nam-ı müstear davalarının dinlenebilir ve yazılı delil ile ispatının mümkün olduğuna, hükmolunmuştur.

İnançları Birleştirme Kararlarının konularıyla sınırlı, sonuçlarıyla bağlayıcı bulunduğu tartışmasızdır. Belirtilen İçtihadı Birleştirme Kararında da değinildiği üzere; inanç sözleşmeleri bir yandan mülkiyeti nakil borcu doğurması bakımından tarafları bağlayıcı, diğer yandan, mülkiyetin naklinin sebebini teşkil etmesi açısından tasarruf işlemlerini bünyesinde barındıran sözleşmelerdir. Bu durumda koşulların oluşması halinde taşınmaz mülkiyetini nakil özelliğini taşıdığı kabul edilmelidir.

Anılan İnançları Birleştirme kararının sonuç ölümünde ifade olunduğu üzere, inanç sözleşmesi olarak anılan bu belgenin sözleşmeye taraf olanların imzasını içermesi yeterli görülmüş olup, hiçbir yerinde inançlı işlemin dayandığı yazılı belgenin, en geç işlem tarihinde veya daha önceki bir tarihte düzenlenmiş olması gerektiği hususu tartışılmadığı gibi değinilen bu konuda en ufak bir açıklamada dahi bulunulmamıştır. Bunun dışındaki bir kabul, İçtihadı Birleştirme kararının kapsamının genişletilmesi anlamını taşıyacağından, bu durum hukuk düzeni tarafından kabul edilemez.

Öteki deyişle, İnanç Sözleşmesine dayalı iddiaların şekle bağlı olmayan, tarafların imzasını taşıyan yazılı belge ile kanıtlanabileceği, inanlı işleme konu belgenin, akit tarihinden önce ya da sonra düzenlenmesinin sonuca etkili olmadığı İnançları Birleştirme Kararının doğal bir sonucudur. Sözü edilen kararın gerekçesinde yazılı belgenin akitten önce veya sonra düzenlenmesi gerektiğine; diğer bir deyişle akitten sonraki tarihi taşıyan belgenin geçerli olamayacağına dair bir ifade ya da hüküm yer almadığı gibi sonuç bölümünde de yalnızca "nam-ı müstear davalarının mesmu ve yazılı delil ile ispatının caiz olduğuna" hükmedilmiştir.

İnançları Birleştirme Kararının içeriğinde yer almayan belgenin akit tarihinden önce düzenlenmesi gerektiği yönündeki ek koşulun yorum yolu ile de olsa İnançları Birleştirme Kararı kapsamına alınması mümkün değildir. (Ergun Özsunay, s.121; Gülay Öztürk, s.56)

Kaldı ki, haricen düzenlenen ve herhangi bir resmi makamın onayını taşımasına gerek bulunmayan bir belgeye akit tarihinden sonra düzenlenmesine rağmen, akit tarihinden önceki tarih atılmak suretiyle geçerlik kazandırılması ve böylece aranan şekli niteliğin verildiğinin kabul edilmesine karşılık işlem tarihinden sonraki bir tarih atılması durumunda belgenin geçerli kabul edilmemesi hali çelişki doğurmaktadır.

Diğer yandan olayın çözümünde esas olan yanların iradesidir. İnanlı İşlemlerde inanan belirli bir amaç için taşınmazı satış biçiminde temlik etmekte, fakat taraflar amaç gerçekleştiğinde, taşınmazın iade edilmesinde sözleşmektedirler. Yanlar satış (temlik) işleminin yapıldığı sırada koşulların oluşması durumunda taşınmazın, iade edildiğini kararlaştırmaktadırlar. Olaya bu açıdan bakıldığında, iradelerin yazılı biçime bağlanması zamanının diğer bir deyişle resmi sözleşmenin yapılmasından önce veya sonra olmasının sonuca bir etkisi olmamalıdır. Zira, temlik işlemin

yapıldığı tarihte var olan irade akitten önce; akit tarihinde ya da akit tarihinden sonra yazılı belge ile teyit edilmiş olmaktadır.

İnanç sözleşmelerinin hukuki dayanağını anlattıktan sonra uyuşmazlığın çözümünde faydalı olacağı düşünüldüğünden ispat hukuku açısından da konuya bakılması gerekmektedir.

İnançlı işlem nedeniyle iade, tazminat veya sözleşmenin feshini isteyen taraf 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK)'nun 6.maddesi uyarınca iddiasını ispat etmek zorundadır.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, inanç sözleşmesinin yazılı olması koşulu geçerlilik şartı olmayıp bir kanıtlama aracı olduğu, öğretide ve uygulamada oybirliğine yakın bir çoğunlukla kabul edilmektedir. (Eraslan Özkaya, Açıklamalı-İçtihatlı İnançlı İşlem ve Muvazaa davaları, 2. Baskı, sayfa 34; Güray Öztürk, İnançlı İşlemler, Yetkin Yayınları 1998, s.58,89,160,167; Doç. Dr. Ergün Özsunay, Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta İnançlı Muameleler, Cezaevi Matbaası, 1968 basım, s.98,99) Kazandırıcı işlem resmi şekilde yapılsa dahi inanç sözleşmesinin resmi şekilde yapılması gerekli olmayıp sadece yazılı yapılması zorunlu ve yeterlidir. Nitekim bu husus yukarıda etraflıca açıklandığı üzere 05.02.1947 tarih 20/6 sayılı İnançları Birleştirme Kararında da açıkça belirtilmiştir.

Öteki deyişle, tapulu taşınmazın inançlı işleme temlikinde, inançlı işlemin yazılı biçimde yapılması gerekli ve yeterli olup yazılı şeklin bir ispat koşulu olduğu 05.02.1947 tarih, 20/6 sayılı İnançları Birleştirme Kararının bir gereğidir.

İnançlı işlemi doğrudan düzenleyen bir kanun hükmü bulunmadığından, ispatı hakkında da kanunlarımızda bir hüküm yer almış değildir. İnançlı işlemin ana unsurları, inanç sözleşmesi ve kazandırıcı işlem (hakkın devri işlemi) nasıl özel bir şekle bağlı değilse, inançlı işlemin ispatında

da, kural olarak özel bir biçim koşulunun aranmaması, inançlı işlemin ispatında genel hükümlerin uygulanması gerekir.

Konusu menkul ve tapusuz olan inançlı devirler, Medeni Kanunun 763/1 (687/1), 977/1 (890/1), 979/2 (892/2) maddelerine göre hiçbir şekle bağlı olmaksızın zilyetliğin devri suretiyle gerçekleştirildiğinden, dava değeri (inançlı işlemin konusu) Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 288.maddesinde öngörülen miktarı geçmediği sürece, inançlı işlem, tanık dahil her türlü delil ile ispat edilebilir.

Ne var ki, inanca dayanan temliki işlem, uygulamada en çok rastlanan şekliyle, resmi veya yazılı bir sözleşme ile gerçekleştirilmiş ve açılan davada da o sözleşmenin aksi iddia edilmekte veya açılan dava o yazılı veya resmi sözleşmenin niteliği, tarafları gibi bazı unsurlarını değiştirmekte ise, davanın Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 290.maddesine göre yazılı delil ile ispatı gerekmektedir. 05.02.1947 tarih 1945/20 Esas, 1947/6 Karar sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı ile de anılan madde hükmüne uygun kural getirilmiş, ancak resmi sözleşmenin aksinin yazılı sözleşme ile ispatını yeterli görmüştür. (Eraslan Özkaya, İnançlı İşlem ve Muvazaa Davaları, s.45, 46).

Esasen, yazılı şeklin, kanıtlama aracı olduğu ilkesinden hareketle uygulamada, yine ispat vasıtası olarak yemin (HUMK.m.[337](#)), ikrar ve kabul, tarafı bağlayıcı kabul edilmiş davanın (iddianın) kanıtlanabileceği sonucuna varılmıştır.

Uygulama bununla da yetinmemiş, yazılı delil başlangıcı sayılabilecek belge ve vakıaların tamamlayıcı kanıtlarla (HUMK.m.[292](#)), inanç sözleşmesinin varlığını kanıtlayabileceğini kabul etmiştir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun, 23.05.1990 gün ve 1990/1-2002-315; 17.10.1990 gün ve 1990/14-325-492; 29.06.2005 gün ve 2005/14-395-421; 1.7.2009 gün ve 2009/13-222 E.,

2009/299 K.; 28.12.2005 gün ve 2005/ 14-677-774; 13.5.1992 gün ve 1992/14-249 E., 1992/323 K. sayılı kararlarında da bu ilkeler benimsenmiştir.

Tüm bu ve benzeri kararlar, iyiniyetin hukukumuzun çatısı olduğu kadar, hakkaniyete ilişkin kuralların da hukukun temeli olmasının bir sonucudur.

Meri hukuk sistemimizde her hangi bir düzenleme olmamasına karşın; inanç sözleşmelerinin, yukarıda değinilen ilkeler çerçevesinde uygulama yeri bulan kendine özgü bir müessese olduğu, öğreti ve uygulamada kabul edilegelen bir olgudur.

Somut olaya gelince; dava konusu payın ilişkin bulunduğu 1090 parsel nolu taşınmazın tamamının, davacı adına kayıtlı iken, 13.04.1992 tarihinde satış gösterilerek davalıya devir edildiği, daha sonra taraflar arasında davada dayanılan inanlı işleme konu olan 09.02.1993 tanzim tarihli adi yazılı belgenin düzenlendiği, belgedeki imzaların taraflara ait olduğunun, 18.06.2008 tanzim tarihli Adli Tıp Kurumu raporu ile anlaşıldığı, belge içeriğinde aynen; "...Güvercinlik mevkiinde bulunan 3000 m2 miktarındaki tarlanın tamamını tapudan Mehmet Akgedik'e devir ettim. Tapuda bölme işlemi olmadığından dolayı bu işlem yapılmış olup, Mehmet Akgedik iş bu senet gereğince 700 m2 miktarındaki taşınmazın tapusunu ilerde Mehmet Çulcu'ya devir edecektir. Bunun dışında Mehmet Çulcu ile Mehmet Akgedik arasında herhangi bir alacak ve verecek mevzusu yoktur. Tapunun 700 m2 miktarının devir edilmemesi halinde ise işbu senet ve anlaşma gerekince Mehmet Çulcu o tarihteki tarlanın rayiç bedeli üzerinden bedelini almayı hak kazanmıştır..." yazdığı hususlarında ihtilaf bulunmamaktadır.

Her ne kadar söz konusu belge, işlem tarihinden sonraki bir tarihte düzenlenmiş olsa da, 05.02.1947 tarih 20/6 sayılı İnançları Birleştirme Kararında belgenin yazılı olmasından başkaca bir şart aranmadığı dolayısı ile inanç sözleşmesinin düzenleme tarihinin işlem tarihinden önce veya

sonra olmasının sonuca etkili olmayacağı ve hakkın elde edilmesini kısıtlamayacağı hususu yukarıda etraflıca açıklanmıştır.

İnançları Birleştirme Kararının başkaca kısıtlamalar veya şekil şartları öngördüğü sonucuna yorum yolu ile de ulaşılamayacağından söz konusu belgenin sözü edilen İnançları Birleştirme Kararına uygun bir ispat vasıtası olduğunun kabulü gerekmektedir.

Bununla birlikte yemin, ikrah, kabul ve yazılı delil başlangıcı gibi delillerin de işlem tarihinden sonraki bir tarihte ortaya çıkan deliller olmalarına rağmen ispat vasıtası olarak kullanılacakları, istikrar kazanmış Yargıtay uygulamaları ile de sabit hale geldiğine göre olayımızda olduğu gibi tarafların imzasını içeren adi yazılı belgenin de düzenleme tarihine bakılmaksızın ispat vasıtası olarak ileri sürülmesinde bir engel bulunmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Ayrıca, söz konusu belge içeriğinin tarafların gerçek iradesini yansıttığı açıkça anlaşılmaktadır. Hukukun amacının adaleti gerçekleştirmek olduğu hususu göz önünde tutulduğunda, tarafların gerçek iradesini yansıtan ve hiçbir hukuk normu veya hukuk normu yerine geçebilecek bir düzenleme ile açıkça yasaklanmayan bir konuda adalet ve hakkı, şekle kurban etmemek gerekmektedir.

Bununla birlikte, günlük hayatın bir parçası haline gelen ve hayatın her alanında toplumun her kesimi tarafından kullanılan inanç sözleşmesinin de önünü daraltıcı yorumlarla kapatmamak, tam tersine genişletici yorumlarla önünü açmak gerektiği de her kesin kabulündedir.

Hal böyle olunca; Yerel mahkemece, aynı yöne işaret eden ve Hukuk Genel Kurulu'nca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyularak, taraflar arasında düzenlenmiş 09.02.1993 tanzim tarihli belgenin inanç sözleşmesi olduğu, tarihinin tapu devrinden sonraya ilişkin bulunmasının sonuca etkili olmadığı, dolayısı ile ispat vasıtası olarak ileri sürülmesinde bir engel

bulunmadığı kabul edilerek, dosyada mevcut deliller doğrultusunda çekişmenin esasının incelenerek bir hüküm kurulması gerekirken, yanılıklı gerekçeyle önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

Direnme kararı bu nedenle bozulmalıdır.

SONUÇ : Davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulüyle direnme kararının yukarıda ve Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı HUMK'nun [429](#).maddesi gereğince BOZULMASINA, 14.07.2010 gününde oybirliği ile karar verildi